SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1897

av Josef Fransson (SD)

Bekämpande av den kriminella ekonomin

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en kommission mot användning av företag som brottsverktyg och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en stärkt ekobrottsmyndighet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om målvakter och identitetsmissbruk och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det enklare att utfärda näringsförbud och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det billigare och enklare med likvidation av legala bolag och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en pant för att sälja bolag och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökad transparens för ägarbyte i bolag och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för att stoppa momsbedrägerierna och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om flaggning av personer i den kriminella miljön och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reglera så att kriminella ej enkelt kan byta namn och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att försvåra infiltration i samhällsinstitutionerna för den organiserade brottsligheten och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Försäkringskassan en avgränsad brottsbekämpande enhet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att knyta tillstånd att yrkesmässigt bedriva personlig assistans till fysisk person och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om svartarbete och fusk med utländsk arbetskraft och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige har en stor kriminell ekonomi som uppskattas omsätt 352 miljarder kronor per år och genererar cirka 185 miljarder kronor i brottsvinster, enligt ESO-rapporten Svarta siffror (2026). Den största delen kommer inte från illegala varor såsom narkotika eller vapen, utan från illegal arbetskraft, skattefusk, bedrägerier och bolag som används som brottsverktyg för systemexploatering. Att det är relativt enkelt att göra stora vinster på detta sätt beror inte minst på att det under lång tid har varit politiskt oprioriterat att täppa till hålen i lagstiftning och regelverk samt att ge rättsvårdande myndigheter tydliga direktiv med tillhörande resurser. En tydlig målsättning om att kraftigt reducera brottsvinsterna i den kriminella ekonomin bör vara av största prioritet kommande mandatperiod.

Kommission mot användning av företag som brottsverktyg

För att samordna arbetet mot den kriminella ekonomin behöver en lång rad myndigheter och kompetenser samordnas och detta bör göras inom ramen för en kommission under regeringen. En sådan kommission ska bland annat ha i uppdrag att kartlägga sätten som företag används som brottsverktyg och identifiera de största sårbarheterna i lagstiftning och kontrollsystem och därifrån föreslå konkreta lag- och regeländringar. Man bör också ha i uppdrag att bekämpa välfärdsbrottsligheten som varje år kostar staten mångmiljardbelopp. Kommissionen bör ha ett uppdrag som sträcker sig över flera år,

men löpande avlämna förslag så att lågt hängande frukter kan tas omhand tidigast möjligt.

En stärkt ekobrottsmyndighet

Ekobrottsmyndigheten bör i sammanhanget få ett bredare uppdrag och från Polisen överta ekonomisk brottslighet som är sammanflätad med annan grov brottslighet vad gäller större försäkrings- och investeringsbedrägerier, bidragsbrott, förskingring, svindleri och ekonomisk brottslighet. Ekobrottsmyndigheten bör också, i samverkan med Skatteverket och Bolagsverket, verka uppsökande och kontrollera verksamheter när ett företag agerar misstänkt. Brottsförebyggande verksamhet ska i sammanhanget ske i tydlig samverkan mellan Ekobrottsmyndigheten, Bolagsverket och andra myndigheter, men det är viktigt att Ekobrottsmyndigheten ges egna resurser och befogenheter.

Målvakter och Identitetsmissbruk

Målvakter, alltså personer som formellt står som styrelseledamöter, VD eller ägare utan att ha någon reell inblandning i verksamheten, är ett centralt verktyg för organiserad brottslighet. Genom att använda målvakter kan de verkliga företrädarna dölja sitt inflytande, undvika ansvar och snabbt byta bolagsstrukturer när myndigheter närmar sig. Det är förbjudet enligt aktiebolagslagen att utse någon till styrelseledamot eller VD som inte avser att ta del i styrelsearbetet, men mörkertalet är stort och kontrollen i praktiken svag.

En vanlig metod är att utnyttja eller skapa falska eller missbrukade identiteter. Det kan handla om att registrera bolag på personer som utvandrat men inte avregistrerats från folkbokföringen, eller på utländska identiteter som snabbt folkbokförs och får svenskt personnummer. I vissa fall har till och med avlidna personer registrerats som företrädare. Dessa identiteter används sedan som bulvaner för att dölja de faktiska huvudmännen. Bolagen används sedermera för kreditbedrägerier, penningtvätt, momsbedrägerier och bidragsbrott. När bolaget töms på tillgångar eller skulderna blir för stora sätts det i konkurs, varpå ibland samma målvakt eller identitet återanvänds i nästa bolag. Bolagsverket saknar i dag tillräckliga verktyg för att systematiskt stoppa kända målvakter i förväg, vilket gör att samma personer återkommer i bolag efter bolag. För att stoppa detta krävs skärpt kontroll vid bolagsregistrering, bättre samkörning av

register mellan Bolagsverket, Skatteverket och andra myndigheter, samt effektivare möjligheter att belägga återkommande målvakter med näringsförbud.

Enklare att utfärda näringsförbud

Enligt lagen om näringsförbud (2014:836) kan näringsförbud i dag främst meddelas när en person grovt har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamheten och samtidigt gjort sig skyldig till brott som inte är ringa, eller i samband med allvarliga brister vid konkurs, skatteskulder eller liknande. Det krävs i praktiken ofta att åtal väcks och att brottsligheten kan bevisas. Detta gör att målvakter kan fortsätta att figurera i nya bolag under lång tid.

En utredning bör ta sig an att associationsrätten utformas så att målvakter kan beläggas med näringsförbud även när de inte står åtalade för brott, under förutsättning att det finns tillräckliga omständigheter som visar att de systematiskt låter sig användas för att dölja det verkliga inflytandet i bolag. Vidare bör man utreda möjligheten att utfärda tillsvidare näringsförbud redan vid misstanke om brott, i avvaktan på slutlig prövning. En sådan förändring skulle göra det betydligt svårare för kriminella nätverk att återanvända samma målvakter eller snabbt rekrytera nya. Näringsförbud fungerar som en effektiv spärr i Bolagsverkets register och hindrar personen från att sitta i styrelser, vara VD eller på annat sätt formellt företräda bolag.

Billigare och enklare med likvidation av legala bolag

Att avveckla ett aktiebolag genom frivillig likvidation kan ta upp emot ett år och kostnaden landar ofta på 20 000–60 000 kronor när man räknar in avgifter, likvidator, eventuell revisor och administration. Därför väljer många i stället att sälja bolaget till en så kallad snabbavvecklare eller bolagsförmedlare. Problemet är att en del av dessa bolag sedan säljs vidare till kriminella aktörer som använder dem som brottsverktyg där man får historik, organisationsnummer, F-skatt, bankkonto och så vidare och därmed slipper en del av de kontroller som gäller vid nybildning. En utredare bör titta på hur man kan göra det billigare och enklare med likvidation av legala bolag, vägt emot att man inte försvagar borgenärsskyddet, att oseriösa ägare använder en förenklad avveckling för att smita från skulder eller gömma undan tillgångar eller att det skapas nya kryphål.

Pant för att sälja bolag

För att motverka att legala bolag hamnar i händerna hos kriminella bör det vara förenat med en pant för säljaren som överstiger kostnaderna att avveckla detsamma. På så vis skulle utbudet av historikbolag minska enkom för att det är billigare och enklare att sälja än att avveckla. Panten kan sedermera återfås efter t.ex. tre år om bolaget inte hamnat i händerna på kriminella aktörer.

Ökad transparens för ägarbyte av bolag

Ett problem som nämns ovan är att kriminella aktörer tar över vilande bolag, så kallade historikbolag, för att använda som verktyg kunna begå olika former av brott, så som momsbedrägerier och kreditbedrägerier. En möjliggörare för detta är att det kan vara svårt för motparter (kunder, leverantörer, myndigheter) att upptäcka nyliga förändringar. En utredning bör titta på hur man kan öka transparensen. Detta kan ske tillexempel genom att Bolagsverket inför en tydlig, gratis synlig flaggning i sitt register och via API till Allabolag, kreditupplysningsföretag när verklig huvudman, en majoritet av styrelsen eller VD byts ut. Motparter kan då snabbare bedöma risk och avstå från affärer med nyligen övertagna bolag om något verkar misstänkt.

Stoppa momsbedrägerierna

Bolag används systematiskt som brottsverktyg för momsbedrägerier. En vanlig metod är så kallade momskaruseller (MTIC-bedrägerier), där kriminella nätverk utnyttjar EU:s regler om momsfri handel mellan företag inom unionen. Upplägget går ut på att ett bolag köper in varor, ofta elektronik, momsfritt från ett annat EU-land, säljer dem vidare i Sverige med moms, drar av den ingående momsen och sedan antingen undanhåller den utgående momsen eller sätter bolaget i konkurs innan momsen betalas in till staten. I vissa fall förekommer även helt fiktiv handel.

Enligt Skatteverket och Ekobrottsmyndigheten rör det sig om flera miljarder kronor årligen som försvinner. Mellan 2019 och 2022 uppskattades förlusterna till omkring fem miljarder kronor enbart i de större härvorna med koppling till elektronikhandel. Skatteverket stoppade under 2024 felaktiga momsutbetalningar på 534 miljoner kronor, vilket alltså bara är en bråkdel av de totala bedrägerierna. Ekobrottsmyndigheten har i flera omfattande utredningar fått fällande domar med sammanlagt hundratals års fängelse och näringsförbud, men brottsligheten är gränsöverskridande och svår att helt stoppa. Momssystemets konstruktion, där avdragsrätt för ingående moms uppstår innan

utgående moms behöver betalas, gör det attraktivt att använda kortlivade bolag som sedan sätts i konkurs.

För att stoppa denna brottslighet krävs både skärpt kontroll vid momsregistrering, bättre möjligheter för Skatteverket att stoppa utbetalningar vid misstanke om bedrägeri, och ett effektivare samarbete mellan myndigheter för att snabbt identifiera och slå ut de bolag som används som brottsverktyg.

Flaggning av personer i den kriminella miljön

En särskild utredare gavs under 2026 i uppdrag att föreslå en särskild lagstiftning med riktade insatser mot kriminella sammanslutningar, samt personer, företag och andra aktörer som har koppling till dessa för att inrätta ett system med rödflaggning för att utesluta personer med gängkoppling från välfärds- och bidragssystemen, offentliga uppdrag, samt positioner i företag, organisationer och myndigheter. Detta skulle vara en game-changer och det är av yttersta vikt att förslaget tas i mål.

Reglera så att kriminella ej enkelt kan byta namn

Det är allt för lätt för kriminella att byta namn i Sverige vilket ger en rad implikationer. Bland annat har det rapporterats om hur utländska medborgare utan uppehållstillstånd enkelt kan byta namn efter lagändring om namnbyte 2017, vilket har missbrukats för att begå brott i Sverige. På samma sätt kan livsstilskriminella gång på gång byta namn för att begå brott med olika kreativa upplägg. Regeringen bör adressera detta genom en ny reform av lagstiftningen. Utländska medborgare bör inte kunna byta namn alls och dömda kriminella bör på olika sätt begränsas att gömma sin identitet bakom nya namn.

Försvåra infiltration i samhällsinstitutionerna för den organiserade brottsligheten

Sverige har varit rankat som ett av världens minst korrupta länder, men detta ändras nu i snabb takt efter decennier av destruktiv migrations- och kriminalpolitik där organiserade kriminella nätverk äter sig in i samhällets alla institutioner; Myndigheter, offentlig sektor, politiska församlingar o.s.v. För att möta denna utveckling krävs ett målinriktat arbete och den ordning som tidigare byggt till stor del på tillit får vi tyvärr lämna bakom oss. När det blir känt att tjänstemän inom myndigheter och förvaltningar har ett otillbörligt samröre med enskilda kriminella eller kriminella organisationer är det av yttersta vikt att detta inte faller i glömska om exempelvis den som påkommits säger upp

sig. Utredning bör alltid vara obligatorisk och dokumentation på inträffade fall bör samlas in hos rättsvårdande myndigheter så att en lämplighetsprövning kan utkrävas om personen försöker vandra vidare genom myndighetssverige. Kriminella nätverk riktar ofta in sig på personer som ska bli poliser eller jobba inom kriminalvården för olika typer av relationer. Utifrån detta faktum bör man överväga om man kan utöka säkerhetskontroller och regelverk.

Ge Försäkringskassan en avgränsad brottsbekämpande enhet

Försäkringskassan arbetar aktivt tillsammans med andra myndigheter för att stävja välfärdsfusk och bidragsbrott, men begränsas kraftigt i sin handlingsförmåga genom att myndigheten saknar egna viktiga verktyg. Misstänkta brott måste polisanmälas och hamnar då i kö hos Polismyndigheten tillsammans med annan brottslighet. Detta är ineffektivt och kostar samhället stora resurser, eftersom kriminella aktörer inte effektivt kan jagas när prioriteringen hos polisen är låg.

Varje år uppskattas 15–20 miljarder kronor betalas ut felaktigt från de statliga välfärdssystemen. Omkring hälften av dessa utbetalningar bedöms bero på avsiktliga fel, pengar som ofta hamna hos den organiserade brottsligheten. Försäkringskassan polisanmäler årligen cirka 8 000–9 000 misstänkta bidragsbrott. En stor andel av dessa läggs dock ned av polis eller åklagare, i vissa regioner och perioder uppemot 75 procent.

Problemet har utretts i den statliga Utredningen om en effektivare ordning för att bekämpa bidragsbrott (S 2024:C). I promemorian En brottsbekämpande verksamhet hos Försäkringskassan (Ds 2026:4), som överlämnades i mars 2026, föreslås att Försäkringskassan ska få en egen brottsbekämpande verksamhet som framför allt ska omfatta grova bidragsbrott och närliggande brott så som urkundsförfalskning, bedrägeri, penningtvätt och olovlig identitetsanvändning. Vidare en underrättelseverksamhet för att förebygga, förhindra och upptäcka brott samt möjlighet för Försäkringskassans utredare att biträda åklagare med vissa åtgärder, såsom att hålla förhör, medverka vid husrannsakan, verkställa beslut om beslag och penningbeslag samt göra registersökningar. Att ge Försäkringskassan en tydligt avgränsad brottsbekämpande enhet skulle minska beroendet av polisens prioriteringar och göra det möjligt att snabbare och mer träffsäkert agera mot de kriminella aktörer som systematiskt utnyttjar välfärdssystemen.

Knyt tillstånd att yrkesmässigt bedriva personlig assistans till fysisk person

Ett sätt för kriminella aktörer att verka på assistansmarknaden är att köpa bolag med tillstånd att bedriva assistansverksamhet av ”vita aktörer”, utfärdade av Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Tillståndet enligt LSS för att yrkesmässigt bedriva personlig assistans är knutet till den juridiska personen, inte till de enskilda ägarna eller företrädarna. Detta skapar ett kryphål. Polisens och andra myndigheters kartläggningar visar att en betydande andel av assistansbolagen har kopplingar till organiserad brottslighet, särskilt bland nyare tillstånd. Systemet med överlåtbara tillstånd i vilande bolag underlättar för sådana aktörer att etablera sig.

Under 2026 har lagstiftningen skärpts så att IVO fått bättre möjligheter att återkalla tillstånd för verksamheter som varit vilande under längre tid, just för att motverka oseriösa och kriminella upplägg. Trots detta kvarstår grundproblemet att tillstånd följer bolaget vid ägarbyten utan fullständig ny prövning. Ett förbud mot att sälja bolag med giltigt IVO-tillstånd, eller krav på ny fullständig lämplighetsprövning vid varje väsentlig ägarförändring, skulle därför stänga ett viktigt kryphål och göra det svårare för kriminella aktörer att köpa sig in på assistansmarknaden via ”vita” bolag.

Svartarbete och fusk med utländsk arbetskraft

Svenska regeringar har under alltför lång tid blundat för en mörk verklighet. På våra största byggarbetsplatser pågår en systematisk exploatering av människor. Det handlar om illegal arbetskraft som utnyttjas under villkor som inte kan beskrivas som något annat än ett modernt slaveri. Detta är konsekvensen av ett system som gynnar oseriösa aktörer, göder den organiserade brottsligheten och slår undan benen för svenska företag och löntagare. Dagens lagstiftning är i praktiken tandlös. Ett tydligt exempel är Northvolt-fallet 2021, där illegal arbetskraft påträffades på arbetsplatsen men den ansvarige friades eftersom arbetstagarna formellt var anställda av ett bemanningsföretag i ett annat EU-land. Det är idag i princip riskfritt att använda illegal arbetskraft så länge man gömmer sig bakom ett utländskt bolag. Tillsynen över utstationeringsregistret är otillräcklig och ID06 har blivit en administrativ fasad snarare än ett reellt hinder. Vi behöver ett strikt ansvar för arbetsgivare där vi skriver om 20 kap. 5 § utlänningslagen så att ansvaret gäller när illegal arbetskraft utför arbete på ett företags arbetsplats, oavsett om det sker genom underentreprenör eller bemanningsföretag. Straffet bör ge

fängelse och näringsförbud i normalfallet. Sverige bör också höja straffskalan kraftigt med ett minimum på två års fängelse. Sverige bör också höja de ekonomiska sanktionerna till minst 5 prisbasbelopp per upptäckt illegal arbetare. Men där beloppet ökar om arbetet pågått länge. Vi bör också lagstifta om ett obligatoriskt nationellt arbetstagar-ID för bygg- och anläggningssektorn där identiteten kopplas till ett personligt skattenummer hos Skatteverket och där tillträde till byggarbetsplatser villkoras av registrering hos Skatteverket. Detta bör i sin tur kompletteras med kraftigt ökade oannonserade arbetsplatskontroller i en myndighetssamverkan mellan Polisen, Skatteverket, Arbetsmiljöverket och Migrationsverket och där de sista sekretesshindren mellan myndigheterna avskaffas. Det bör också bli lättare att göra rätt genom införande av en svarstjänst hos Migrationsverket som inom 24 timmar ger besked om en person får arbeta i Sverige. Ett otvetydigt ja ska gälla som skydd mot framtida åtal.

Josef Fransson (SD)